

ПОШИРЕНІ ТЕНДЕНЦІЇ РУЙНАЦІЇ ТИПОВИХ ФОРМ КАТЕГОРІЙНОЇ ЗВ'ЯЗНОСТІ ЯК УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТЕКСТОТВІРНИЙ ЧИННИК

Схарактеризовано універсальний фонд руйнівних форм реалізації категорійної зв'язності в komponуванні художньотекстових цілих германських та слов'янських мов; простежено особливості вияву деструктивно-когезійного добору неповних речень маніфестацією паралельного внутрішньотекстового міжреченнєвого синтаксичного зв'язку в рамках надфразних єдностей аналізованих мов як вагомого емотивно-експресивного чинника формально-змістового й функційно-сміслового влаштування сукупності останніх.

Ключові слова: категорійна зв'язність, художньотекстове утворення, паралельний внутрішньотекстовий міжреченнєвий синтаксичний зв'язок, універсальні неповно-руйнівні когезійні форми, емотивно-експресивний зміст, формально-сміслове структурування.

Специфіка дослідження формальної матеріалізації та смислової насиченості внутрішньої художньотекстової системи (І.Р. Гальперін, Р. Гасан, М. Голідей, В. Дресслер, А.П. Загнітко, О.І. Москальська, О.О. Селванова, Г.Я. Солганик та інші), забезпеченої номенклатурою засобів мовної реалізації категорійної зв'язності (когезія / когерентність) виявом внутрішньотекстових міжреченнєвих синтаксичних зв'язків, дає змогу дослідити особливості укладання зв'язного художньотекстового цілого в закономірних рамках надфразної єдності (НФС). Реалізовані спроби нашарування неповно-руйнівних форм маніфестації категорійної зв'язності виявом паралельного внутрішньотекстового міжреченнєвого синтаксичного зв'язку (ПВТМСЗ) як визначальних функційно-структурних репрезентантів емотивно-сміслового та інформативно-парадигматичного наповнення художньотекстової єдності не дають однозначного уявлення про склад деструктивного добору когезійних чинників матеріалізації категорійної зв'язності із тяжінням останнього до універсально-специфічного вияву в художньотекстових утвореннях германських та слов'янських мов. Отже, **метою** дослідження постає необхідність встановлення єдиного універсального реєстру руйнівних форм репрезентації категорійної зв'язності як провідного експліцитно-імпліцитного текстотвірного чинника германських та слов'янських мов. Аналіз проблеми показав, що для досягнення сформульованої мети нагальним є вирішення таких **завдань**: 1) встановити універсальний добір деструктивних форм реалізації категорійної зв'язності виявом неповних речень (НР) – визначального засобу маніфестації ПВТМСЗ у межах художньотекстових цілих германських та слов'янських мов – як вагомих структурно-формальних сигналізаторів та функційно-інформативних активаторів глибинних художньотекстових зв'язків; 2) простежити інтенсивність кількісного співвідношення неповно-руйнівних форм матеріалізації категорійної зв'язності в рамках аналізованих художньотекстових єдностей германських та слов'янських мов із нашаруванням специфічних рис формалізації певного різновиду неповних речень у досліджуваних мовах. **Новизна** аналізу полягає в тому, що вперше кваліфіковано універсально-деструктивний загальний чинник реалізації категорійної зв'язності простеженням специфіки вияву неповних речень у германських та слов'янських мовах як потужний когезійний засіб (КЗ) формування граматико-структурного, емотивно-експресивного, змістово-тематичного та функційно-сміслового пластів художньотекстового утворення.

Ідейно-інформативний зміст художнього твору передбачає розгортання текстового континууму з тенденцією до емоційно-психологічного викладу подій (загострення, розвиток, вирішення внутрішнього конфлікту), частіше експресивно насичених та емотивно забарвлених, що структурно й функційно репрезентовано руйнацією (асиметрією) типових форм когезії як текстотвірного чинника.

Відтак, за спостереженням Л.М. Мурзина, на поверхневому (лексико-граматичному) рівні діють два взаємозалежні та зворотно спрямовані текстові механізми – це контамінація, завданням якої є розгортання тексту, та компресія, що передбачується згортанням останнього (цит. за: [Бабенко 2005: 22]), які становлять універсальні текстотвірні закони, що пов'язані з тема-ремною організацією висловлення. Суть механізму контамінації полягає в тому, що попереднє висловлення становить тему наступного (збереження, дублювання теми), чим забезпечує фундамент зв'язності тексту. Компресія передбачає згортання попередньої інформації, з одного боку, та надання певної автономності, самостійності висловленням у межах тексту, з іншого, що представлено скороченням плану вираження тексту за умови збереження в повному обсязі плану змісту.

Л.М. Мурзин зазначає, що згортання попередніх висловлень може бути: 1) повним (редукується все речення) та частковим; 2) власним і субститутивним (за допомогою різних елементів-замішувачів, зокрема займенників). Компресія продукує лаконічність, динамічність тексту, збагачує його неявно вираженими підтекстовими смислами, позбавляючи від зайвого повтору інформації (цит. за: [Бабенко 2005: 23]).

На думку Е.М. Береговської, розподіл засобів зв'язності в художньому тексті відбувається за двома принципами: **симетричності** (лексичний повтор, лексичний (синтаксичний) паралелізм і под., які, підсилюючи експресивність текстового континууму, забезпечують стабільність, усталеність, послідовність, логічний розвиток його організаційного формально-змістового структурування) та **асиметричності** (інверсія, еліipsis,

замовчування, риторичне питання, парцеляція, сегментація тощо, які, посилюючи емоційність тексту й провокуючи напругу в останньому, діють у зворотному напрямі й створюють враження структурного хаосу, порушуючи стан синтаксичного покою у фразі шляхом навмисного акцентованого руйнування мовної симетрії [Береговська 2003: 90].

Переважає більшість дослідників (Л.Г. Бабенко, О.М. Бобрикова, А.П. Загнітко) руйнівними формами категорійної зв'язності вважають саме неповні реченнєві конструкції (еліпс, парцеляція, усичення, сегментація, контекстуальна неповнота). Ці конструкції є тісно пов'язаними з лексико-синтаксичним середовищем тексту, на який спираються як в плані змісту, так і в плані вираження [Бабенко 2005: 90], постаючи засобами посиленої експресивності й актуалізації нової інформації (реми) [Бобрикова 2008: 14].

Сформульовані концепції вчених щодо структурно-змістової побудови неповних речень дозволяють деструктивними когезійними формами вважати саме *неповні синтаксичні конструкції* (ПВТМСЗ) як маркери катафорично-анафоричного (тема-ремного, ретроспективно-перспективного) напряму розгортання текстової інформації, які здебільшого позначають рему (нове в повідомленні, утримуване постпозитивним реченням НФС) текстового цілого, унаслідок чого відтворення формально-сислового влаштування НР є можливим за умови звернення до вже відомої інформації (теми препозитивного речення НФС), чим останні й забезпечують встановлення меж сегментування текстового потоку на НФС. Проте саме НР як візуальні чинники граматики-змістової руйнації типових форм когезійної зв'язності слугують визначальними емоційно-експресивними репрезентантами емотивно-сислової насиченості художньотекстового утворення й активаторами найбільш провідних глибинно-підтекстових інформативних зв'язків останнього. Слушною є думка А.П. Загнітка щодо класифікації неповних речень за умовами пропуску головних чи обов'язкових членів речення на еліптичні та власне-неповні, останні, у свою чергу, поділяються на контекстуальні, ситуативні, парцельовані й обірвані [Загнітко 2001: 306].

Отже, з огляду на те, що саме НР (власне-неповні: *контекстуальні, парцельовані, обірвані, сегментовані* та еліптичні (за встановленою класифікацією А.П. Загнітка)) забезпечують фонд руйнівних форм реалізації категорійної зв'язності в компонуванні художньотекстових цілих германських та слов'янських мов, спробуємо простежити особливості вияву когезійно-деструктивного добору НР у рамках НФС аналізованих мов як вагомого емотивно-експресивного чинника формально-змістового й функційно-сислового влаштування сукупності останніх.

До власне-неповних речень належать **контекстуальні** неповні речення – це такі неповні речення, у яких пропущений член або члени повідомляються в тексті іншим реченням, найчастіше попереднім [Загнітко 2001: 306].

1) **Контекстуальні** НР, на нашу думку, також представлено коментувально-займенниковими елементами: англ. *this* 'це (цього)', *that* 'те (того)', *it* 'це' і под.; нім. *dies* 'це (цього)' (*dieser* 'цього', *diese* 'цієї') тощо; рос. *это*, *этого* і под.; укр. *це*, *цього* тощо, що відсилають до інформативного змісту препозитивного речення НФС: англ. *Doris was to be married in November. It wouldn't be very nice to be a bridesmaid at Doris's wedding. She would be glad to escape that. And then Doris as a married woman and herself single!* (Maugham 2006: 34) (вказівно-замінювальне слово *that* 'цього' (*to escape that* 'уникнути цього') постпозитивного контекстуально НР вимагає покликання на попереднє речення НФС задля відновлення змісту, закладеного в ньому – *to be a bridesmaid at Doris's wedding* 'бути подружкою нареченої на весіллі Доріс'); рос. *Но письма тогда читали посторонние люди. Первым читал почтарь, затем все его знакомые, интересующиеся чтением: учитель, дьякон, вдова лавочника, сын псаломщика и еще кое-кто. Прочитанные письма почтарь заклеивал папкой и отправлял дальше по маршруту. Соня еще не знала этого, иначе бы она пошла пешком сквозь все деревенские почты* (Платонов 1990: 235) (займенниково-субститутивний компонент *этого* контекстуально неповного постпозитивного речення отримує змістово-інформативне насичення провідними смислами препозитивних речень у межах НФС).

Парцеляція – це мовленнєве членування єдиного системного цілого. З-поміж парцельованих структур можна виділити: 1) парцельовані сурядні частини – повні за структурою; 2) неповні парцельовані конструкції, що виражаються однорідними членами; 3) власне-парцельовані конструкції, що становлять граматично залежні компоненти попереднього речення, один або кілька його другорядних членів [Загнітко 2001: 306-307]. Ознакою парцеляції є свідоме відокремлення автором фрагмента від базової частини, намір навмисно актуалізувати парцелят з емоційно-впливовою та посилено-акцентованою інформативною метою [Бобрикова 2008: 13].

2) **Парцельовані** НР: нім. *Der Schneider Chiaralunzi kam mit seinem Horn und einer Federboa. Auf seiner großen Hand, die er offen hielt, um das zarte Ding nicht zu drücken, und weit von sich streckte, damit es ihn nicht einmal streife, balancierte er sie. Schritt für Schritt. Von den Anstrengung war er außer Atem* (Mann 2006: 122) (постпозитивне парцельоване НР – *Schritt für Schritt* 'Крок за кроком' – змушує повернутися до контексту препозитивного речення задля активації смислу, що слугує базисом змістового інтегрування реченнєвих структур у рамках НФС – напруження й водночас усвідомлення важливості своєї місії кравцем, який несе речі для самої Примадонни); укр. *Із штадиву 51 командувач рушив до Перекопу. Було вже надвечір'я. Сутінки й густий туман, за кілька кроків нічого не видно. Безперервний гуркіт гармат. Під гарматним обстрілом командувач був цілком спокійний. В дорозі пили чай. Сміялися, жартували* (Яновський 1983: 392) (кінцівка НФС, що забезпечувана парцельованими реченнєвими неповними структурами, активує імпліцитний смисл препозитивних НР – передчуття небезпеки та неминучої загрози життю воїнів).

Обірвані речення – це конструкції, що є незавершеними в силу певних ситуативно-прагматичних чинників. Такі речення є незакінченими і в змістовому, і в структурному, і в інтонаційному плані [Загнітко 2001: 307].

3) **Обірвані** НР:

англ. *She shook herself a little and again she felt that sweet pain in her heart which she always felt when she thought of Charlie. He had said that he would stand by her, and if the worse came to the worse, well ... Let Walter kick up a row if he chose. She had Charlie; what did she care?* (Maugham 2006: 15); рос. *И какими иными способами остановать и вернуть в казармы одичалые скопища, становившиеся с каждым часом все разнуданнее и опаснее? ... Нет, это только на одну минуту. Никогда такие мысли не могли серьезно возникнуть у него. Шелехова, окончившего филологический, воспитанного русской общественностью и русской литературой, ни у пятнадцати лет сидевших над книгами, с Кантом, с высшей математикой, с пушкинским кружком профессора Венгерова, с демонстрациями протеста, с идейными спорами до зари... Нет, все отпадает само собой, как внезапный дурной сон* (Малышкин 1957: 8) (обірвані реченнєві структури НФС слов'янської та германської мов (англ. *He had said that he would stand by her, and if the worse came to the worse, well ... Let Walter kick up a row if he chose* 'Він сказав, що залишиться з нею, і, якщо найгірше все ж таки станеться, тоді ... Нехай Уолтер влаштує скандал, якщо захоче') постають формально й функційно вичерпними, емотивно збагачуючи дійово-інформативне розгортання фабул художніх творів та маркуючи провідні смислові зв'язки змістової цілісності останніх – зламний період у житті персонажів, вірність своїм моральним принципам тощо).

У **сегментованій** конструкції необхідними є дві частини: перша („тема”) переважно готує слухача до повідомлення, друга („причина”) повідомляє щось про „тему”, хоча порядок розташування „теми” і „причини” не є суворо регламентованим. Найбільш яскравою конструкцією сегментації виступає називний уявлення (або називний теми) [Загнітко 2001: 524].

4) **Сегментовані** НР: нім. *Er horchte entsetzt. Ihre Stimme! Sie nahte, schwoll an, sie lachte wie der Dämon. Don Taddeo hielt sich die Ohren zu, er hörte. Er drückte die Lider aufeinander, und dennoch sah er das Weib mit dem Mann ihr Zimmer betreten, sah sie die Kleider lösen, erblickte den Glanz des Fleisches. Er krümmte sich unter den Bildern* (Mann 2006: 316); укр. *О дев'ятнадцятий рік поразок і перемог, кривавий рік історичних баталій і нелюдських битв, критичний по силі, незламний по волі, зятятий і ніжний, наріжний і вузловий, безсонний дев'ятнадцятий рік! Рік оборони Луганська і мужніх маршів під Царицин, рік боїв із французами, греками, німцями – під Миколаєвом та Одесою, рік героїчного, славетного відходу Таманської армії товариша Ковтюха, рік зрад Григор'єва й Махна. Рік Сталіна, Фрунзе, Ворошилова, Будьонного, Чапаєва, Щорса, і Херсон стоїть під липневою спекою дев'ятнадцятого року, його затопила липа, за Дніпром – білі, Харків, Катеринослав, Царицин захопили білі армії, Херсон стоїть, як півострів, у ворожому морі, і військо Денікіна котиться невинними маршами на Москву* (Яновський 1983: 350) (емоційно-посилена напругу поєднуваних речень у межах НФС експліковано експресивною сегментованою реченнєвою структурою – називним теми: нім. *Ihre Stimme! 'Її голос!'*; укр. *О дев'ятнадцятий рік поразок і перемог..!* – попереднього речення, що, отримуючи смислове розширення своєї ємності змістом постпозитивних речень, акцентує увагу адресата на чинниках загострення внутрішнього конфлікту персонажів).

Еліптичними є такі неповні речення, у яких уява про пропущений член речення безпосередньо встановлюється із власного змісту та будови, насамперед із значення та форми синтаксично залежного слова. Еліптичні речення надзвичайно емоційно насичені, експресивно забарвлені [Загнітко 2001: 308]. Основу **еліпса**, такого самого когезійного засобу, як субституція та рекурсія, складають (ко)референтні відношення. Пропущені частини структури висловлення легко відтворюються фондом знань реципієнта та прагненням останнього встановити змістові зв'язки між ними [Филиппов 2007: 128].

Еліптичні НР: англ. *Then came the announcement of Doris's engagement to Geoffrey Denison. Doris, at eighteen, was making quite a suitable marriage, and she was twenty-five and single. Last year she had refused a widowed Knight of the Bath with three children. She almost wished she hadn't* (Maugham 2006: 30) (еліпс присудка постпозитивного речення НФС представлено ізольованим функціонуванням допоміжного часового дієслова: *She almost wished she hadn't* 'О, якби вона не відмовилась' щодо смислового, за яким має бути закріпленням – *she had refused* 'вона відмовилась' – і зміст якого актуалізує); рос. *Офицеры держались совсем не так, как держались юнкерами. Старались есть изычно и медлительно, несмотря на голод, и Шелехов, наблюдая за Пелетьминым и Софроновым, невольно перенимал те же плавные, горделивые повороты головы. Говорили о том, куда лучше попасть – в Балтику или в Севастополь, сколько дадут подъемных денег, можно ли теперь рассчитывать попасть на корабль* (Малышкин 1957: 60) (постпозитивні НР з еліпсом підмета *офицеры*, утримуваного препозитивним реченням НФС, активують підтекстовий смисловий зв'язок поєднуваних речень – збентеження, хвилювання, невпевненість новоспечених офіцерів флоту). Еліптичні речення як експресивно-віразні маркери емоційної напруги посилюють актуалізацію смислу в художньому творі, оскільки повне опущення смислових компонентів речення, що відповідає граматичному чи семантичному еліпсу в структурі висловлення, є прямим проявом імпліцитності.

Встановлений добір НР зумовлює руйнацію фіксованих форм експліцитно-мовної маніфестації категорійної зв'язності переліком КЗ вияву ланцюгового, паралельного та інтегративного внутрішньотекстових міжреченнєвих синтаксичних зв'язків, акцентуючи увагу читача на провідних імпліцитних смислах та змістово-тематичних зв'язках формування художньотекстового цілого й провокуючи логічно-мисленнєву діяльність

реципієнта, спрямовану на викриття останніх аналізом експресивно-виразного й емотивно-стилістичного пластів зв'язного художньотекстового утворення.

Специфікою деструкції типових форм когезії виявом НР у германських та слов'янських НФС постає те, що: 1) германським мовам у силу усталено-прямого порядку слідування компонентів речення, на відміну від слов'янських мов, невластивий еліпс підмета, тобто відокремлення підмета й присудка різними реченневими структурами НФС; 2) у слов'янських мовах безособові речення формалізовано дієсловом-зв'язкою рос. *быть* (*было*), укр. *бути* (*було*) форми минулого часу; структурування германських мов передбачає наявність безособових конструкцій: англ. *it was* (нім. *es war*) 'було' форми минулого часу, де елементи англ. *it* (нім. *es*) 'це' позначено інтродуктивною функцією; 3) германським мовам властиве ізольоване функціонування допоміжних часових дієслів щодо смислових, за якими вони закріплені, як маркерів змістового навантаження останніх.

Отже, аналізом особливостей маніфестації руйнівних форм когезійної зв'язності реалізацією НР як провідних чинників смислового структурування художньотекстових єдностей германських та слов'янських мов репрезентацією ПВТМСЗ (*синтаксичний паралелізм, ланцюгова однорідність часових форм дієслів, інверсоване розташування присудків, лексичний паралелізм (анафора), анафоричні/паралельні риторичні питання, дієприкметникові/дієприслівникові звороти, неповнота синтаксичних конструкцій, формальні компоненти переліку*) у рамках НФС встановлено, що окреслений перелік НР є характерним для кожної з аналізованих мов, за виключенням низки специфічних ознак, властивих тій чи тій мові. Усе це дозволяє стверджувати: деструктивно-руйнівний вияв типових форм категорійної зв'язності реалізацією *контекстуальних, парцельованих, обірваних, сегментованих та еліптичних НР* у межах НФС германських та слов'янських мов постає універсальним потужним КЗ формування функційного, тематичного й інформативного простору художньотекстового цілого. Так, дослідивши реалізацію неповних граматико-синтаксичних конструкцій у кількості (див. табл. 1): англійська мова – 224 НФС, німецька мова – 203 НФС, російська мова – 228 НФС, українська мова – 235 НФС, констатуємо, що найбільш виявлюваними серед визначених різновидів НР постають *контекстуальні* (англійська мова – 53%, німецька мова – 57%, російська мова – 53%, українська мова – 50%) та *еліптичні* НР (англійська мова – 21%, німецька мова – 17%, російська мова – 18%, українська мова – 27%).

Таблиця 1

Інтенсивність руйнівного вияву типових форм категорійної зв'язності реалізацією неповних речень як текстотвірного чинника в художньому германському й слов'янському надфразно-текстовому цілому

№	Різновид НР	англійська		німецька		російська		українська	
		Кіл.	%	Кіл.	%	Кіл.	%	Кіл.	%
1.	<i>Контекстуальні</i>	119	53	115	57	120	53	118	50
2.	<i>Парцельовані</i>	28	13	19	9	18	8	31	13
3.	<i>Обірвані</i>	12	5	21	10	26	11	13	6
4.	<i>Еліптичні</i>	47	21	35	17	42	18	64	27
5.	<i>Сегментовані</i>	18	8	13	7	22	10	9	4
	Разом	224	100	203	100	228	100	235	100

Отже, набір руйнівних форм категорійної зв'язності реалізацією НР, що засвідчує співвіднесеність граматичного та смислового рівнів, постає марковано-сфокусованим виразником експресивно-емотивного пласту художньотекстового утворення, формуючи провідні змістово-тематичні й комунікативно-парадигматичні ідейні шари художнього твору, з одного боку, імплікуючи, а з іншого, структурно й функційно експлікуючи найглибші підтекстові зв'язки.

Перспективним видається застосування запропонованого універсального процедурного алгоритму дій з дослідження руйнівного загалу маркованих засобів категорійної зв'язності як потужного чинника формально-смислової організації внутрішніх художньотекстових структур германських та слов'янських мов не тільки в англійській, німецькій, російській та українській мовах, а й в аналізі художньотекстових цілих інших мов, літературних течій, напрямів, синхронних вимірів, що є спрямованим на досягнення ідейного змісту художніх творів унаслідок нашарування найглибших підтекстових концептуально-тематичних та імпліцитно-інформативних зв'язків.

Література

Бабенко 2005: Бабенко, Л.Г. Лингвистический анализ художественного текста : Теория и практика : учебник-практикум [Текст] / Л. Г. Бабенко. – [3-е изд., испр.]. – М. : Флинта : Наука, 2005. – 496 с.
 Береговская 2003: Береговская, Э.М. Система синтаксических фигур : к проблеме градации [Текст] / Э. М. Береговская // Вопросы языкознания. – 2003. – № 3. – С. 79-91.
 Бобрикова 2008: Бобрикова, Е.Н. Средства связности текста в литературе „потока сознания” (на материале романа Джеймса Джойса „Улисс”) [Текст] : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 „Теория языка” / Е. Н. Бобрикова. – Ростов-на-Дону, 2008. – 20 с.

- Загнітко 2001: Загнітко, А.П. Теоретична граматика української мови. Синтаксис : монографія [Текст] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2001. – 662 с.
- Иванчикова 1969: Иванчикова, Е.А. Парцелляция, ее коммуникативно-экспрессивные и синтаксические функции [Текст] / Е. А. Иванчикова // Морфология и синтаксис современного русского литературного языка. – М. : Наука, 1969. – С. 156-181.
- Малышкин 1957: Малышкин, А. Севастополь : [роман] / А. Малышкин. – Симферополь : Крымиздат, 1957. – 359 с.
- Пац 2004: Пац, Л.І. Способи текстової організації : парцеляція, приєднання, сегментація [Текст] / Л. І. Пац // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологія. – Львів, 2004. – Частина І. – Вип. 34. – С. 105-112.
- Підмогильний 1993: Підмогильний, В.П. Місто : [роман та оповідання] / В. П. Підмогильний. – К. : Веселка, 1993. – 351 с.
- Платонов 1990: Платонов, А.П. Чевенгур : [роман] / А. П. Платонов // Избранное : Повести, роман. – Х. : Прапор, 1990. – С. 166-477.
- Романюк 1996: Романюк, Ю.В. Граматичні процеси текстової компресії (на прикладі анафоричного еліпсу) [Текст] : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / Романюк Юлія Віталіївна. – Київ, 1996. – 122 с.
- Филиппов 2007: Филиппов, К.А. Лингвистика текста : курс лекций [Текст] / К. А. Филиппов. – СПб. : Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2007. – 331 с.
- Яновський 1983: Яновський, Ю.І. Вершники : [роман] / Ю. І. Яновський // Твори : В 5-ти т. – К. : Дніпро, 1983. – Т. 2. – С. 327-410.
- Hesse 2000: Hesse, H. Der Steppenwolf : [Roman] / H. Hesse. – Germany : Suhrkamp Taschenbuch Verlag, 2000. – 430 s.
- London 2004: London, J. Martin Iden : [novel] / J. London. – London : Macmillan and Company Edition, 2004. – 367 pp.
- Mann 2006: Mann, H. Die kleine Stadt : [Roman] / H. Mann. – Frankfurt : Fisher Taschenbuch Verlag, 2006. – 430 s.
- Maugham 2006: Maugham, S. W. The Painted Veil : [novel] / W. S. Maugham. – London : Longman Edition, 2006. – 288 pp.
- Poškiene 2009: Poškiene, A. The Role of Parallel Structure as a Cohesion Device in a Technical Text : Contrastive Linguistics [Електронний ресурс] / A. Poškiene. – Lithuania : Kaunas University of Technology, 2009. – Pp. 5-12. – Access mode : URL : <http://www.hytext.info>. – Title from the screen.
- Sanders 2006: Sanders, T. Cohesion and Coherence : Linguistic Approaches [Text] / T. Sanders, H. Maat. – Utrecht University : Elsevier Ltd., 2006. – 230 pp.

Охарактеризован универсальный фонд деструктивных форм реализации категориальной связности в организации художественнотекстовых целых германских и славянских языков; прослежены особенности проявления деструктивно-когезийного набора неполных предложений манифестацией параллельной внутрентекстовой межпредложной синтаксической связи в пределах сверхфразовых единств анализированных языков как весомого эмотивно-экспрессивного фактора формально-содержательного и функционально-смыслового структурирования совокупности последних.

Ключевые слова: категориальная связность, художественнотекстовое образование, параллельная внутрентекстовая межпредложная синтаксическая связь, универсальные деструктивно-неполные когезийные формы, эмотивно-экспрессивное содержание, формально-смысловое структурирование.

The universal fund of coherence category destructive forms realization in the Germanic and Slavonic belles-lettres style text structures is characterized; the destructive-cohesive incomplete sentences peculiarities by means of parallel interlinear syntactic link manifestation within the supra-phrasal-textual unities of the analyzed languages as the significant emotive-expressive factors of the formal-semantic and functional-informative organization of the last ones are traced.

Keywords: coherence category, belles-lettres style text structure, parallel interlinear syntactic link, universal destructive-incomplete forms, emotive-expressive information, structural-semantic organization.

Надійшла до редакції 30 серпня 2012 року.

Яніна Боровик

УДК 811.161.2'37

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ КОНЦЕПТУ «ТАЄМНИЦЯ» В УКРАЇНСЬКІЙ МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

У статті виокремлено та проаналізовано корпус лексичних одиниць із компонентом «таємниця», які розкривають специфіку змісту та смислової структури концепту «ТАЄМНИЦЯ» в українській лінгвокультурі.

Ключові слова: концепт, вербалізація, поняттєвий складник, семантичний аналіз, мовна картина світу.